

Asia: VN/6164/2023

Arviomuistio sähköpotkulautailun ja mikroliikkumisen ratkaisu- ja sääntelyvaihtoehdoista

Lausunnoissa pyydetään ottamaan kantaa seuraaviin kysymyksiin:

1. Pidätkö arviomuistiossa esitettyä kuvausta mikroliikkumisen nykytilasta oikeasuuntaisena ja riittävän kattavana? Olisiko nykytilan kuvausta syytä täydentää jollain tavalla?

Vanhusasiavaltuutettu kiittää mahdollisuudesta lausua liikenne- ja viestintäministeriön arviomuistiosta koskien sähköpotkulautailun ja mikroliikkumisen ratkaisu- ja sääntelyvaihtoehtoja.

Vanhusasiavaltuutettu on itsenäinen ja riippumaton viranomainen, jonka lakisääteisenä tehtävänä on edistää ikääntyneiden asemaa ja heidän oikeuksiensa toteutumista. Osa tätä tehtävää on seurata lainsäädännön kehittämistä ja toimeenpanoa sekä yhteiskunnallista päätöksentekoa sekä arvioida niiden vaikutuksia ikääntyneisiin. Tarkastelemme esitettyjä ratkaisu- ja sääntelyvaihtoehtoja ikääntyneiden ihmisten näkökulmasta.

Arviomuistiossa on kuvattu mikroliikkumisen nykytilaa oikeasuuntaisesti ja melko kattavasti. Mikroliikkumisella ja siihen liittyvillä säädöksillä on suuri merkitys ikääntyneiden sujuvan, esteettömän liikkumisen ja turvallisuuden kannalta.

Suomessa oli vuoden 2021 lopussa noin 1,3 miljoona 65 vuotta täyttänyttä henkilöä. 75-84-vuotiaita on noin 420.000 ja 85 vuotta täyttäneitäkin noin 158.000. Ennusteiden mukaan vuonna 2035 yli 65-vuotiaita on yli 1,5 miljoonaa. (Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskus 2022 (julkari.fi))

Vanhusasiavaltuutettu pitää erittäin tärkeänä sitä, että arviomuistiossa on tunnistettu yhdeksi suurimmista haasteista kevyiden sähköajoneuvojen virheellisestä pysäköinnistä aiheutuvat haitat erityisesti pyöräteiden ja jalkakäytävien esteettömyydelle.

Esteetön liikkuminen tukee osallisuutta ja osallistumismahdollisuuksia sekä ylläpitää ikääntyneiden kävelykykyä ja estää kävelyn liittyvien ongelmien syntyä. THL:n FinTerveys -tutkimuksen mukaan puolen kilometrin kävelyssä oli ongelmia yli puolella yli 80-vuotiaista miehistä ja peräti yli kahdella kolmasosalla saman ikäisistä naisista. Tämä tarkoittaa sitä, että monen jalankulkijan kävelyvauhti on tavanomaista hitaampaa. THL:n FinTerveys -tutkimuksen mukaan myös liikkumiseen tarvittavien apuvälineiden käyttö on yleistä ikääntyneillä, yli 70-vuotiaista miehistä liikkumisen apuvälinettä käytti 15 prosenttia ja vastaavan ikäisistä naisista 21 prosenttia. Lisäksi näkö- ja kuulovaikeudet lisääntyvät iän myötä ja esiintyvät usein samanaikaisesti. Iäkkäiden määrän kasvaessa lähivuosikymmeninä on yhä tärkeämpää rakentaa esteettömiä ja turvallisia asuinympäristöjä.

Kohdassa 3.5 kuvataan mikroliikkumisen turvallisuustilannetta. Turvallisuustilanteen osalta viitataan tutkimukseen (viite 14), jossa analysoitiin 446 vuoden 2021 aikana sähköpotkulautaanonnettomuudessa loukkaantuneen henkilön tapausta. Muistiosta ei kuitenkaan ole luettavissa selkeästi, että tutkimuksessa analysoiduista onnettomuuksista 434 oli sähköpotkulautailijoiden eli sähköajoneuvojen kuljettajien ja loput 12 ei-kuljettajien. Muistiossa ei siten käy selkeästi ilmi, että osassa sähköpotkulautaanonnettomuuksia on osallisena myös muita ihmisiä, esimerkiksi jalankulkijoita. Edelleen sähköpotkulautoihin liittyvistä onnettomuuksista, esimerkiksi pysäköityihin sähköpotkulautoihin kompastumisista ja niistä seuranneista kaatumisista, ei ole mitään mainintaa.

2. Mitä arviomuistiossa käsitellyistä ratkaisuvaihtoehdoista pidätte kannatettavimpana ja toteuttamiskelpoisimpana? Minkä vuoksi?

Ikääntyneiden ihmisten näkökulmasta suurimmat ongelmat ovat väärin pysäköidyt sähköpotkulaudat sekä sähköpotkulautailijoiden törmäykset jalankulkijoiden kanssa tai niihin liittyvät riskitilanteet. Vanhusasiavaltuutettu kannattaa ratkaisuvaihtoehtoja, jotka mahdollistavat esteettömän liikkumisen sujuvasti ja turvallisesti.

Olisi ainakin syytä harkita, tulisiko sähköpotkulautojen määrää rajoittaa vilkkaimmin liikennöidyillä alueilla, joissa liikkuu myös paljon jalankulkijoita.

3. Puuttuuko arviomuistiossa käsitellyistä ratkaisuvaihtoehdoista jokin olennaiseksi katsomanne ratkaisuvaihtoehto? Millainen tämä ratkaisuvaihtoehto olisi?

-

4. Mikä on näkemyksenne luvussa 7 esitetystä liikenne- ja viestintäministeriön arviosta? Tulisiko arviota täydentää joillain tavalla?

Vanhusasiavaltuutettu yhtyy liikenne- ja viestintäministeriön arviioon siitä, että parhain lopputulos saavutetaan toteuttamalla useita erilaisia toimenpiteitä.

Etenkin ikääntyneiden näkökulmasta nykyistä tehokkaampi puuttuminen virheelliseen pysäköintiin lisäisi esteettömyyttä ja liikenneturvallisuutta. Varsinkin jalkakäytävät tulisi varata ainoastaan jalankulkijoiden käyttöön siten, että sähköpotkulaudoilla ajo ja pysäköinti jalkakäytävillä olisi kokonaan kiellettyä. Lisäksi päihtyneenä ajamisen kieltäminen lisäisi yleistä turvallisuutta.

5. Mitä muuta haluaisitte lausua arviomuistiosta ja sen sisällöstä?

Eri ratkaisuvaihtoehtoja punnittaessa on tärkeää ottaa huomioon erityisesti tavanomaista hitaammin liikkuvien jalankulkijoiden ja pyöräilijöiden näkökulma.

Backman Saidi
Vanhusasiavaltuutettu